

**บทวิเคราะห์เพลง DER ERLKÖNIG OP.1, D328 ผลงานการประพันธ์
ของ FRANZ SCHUBERT สำหรับการแสดงขับร้องเดี่ยว
AN ANALYSIS OF THE SONG “DER ERLKÖNIG” OP.1, D328 COMPOSED
BY FRANZ SCHUBERT FOR VOCAL RECITAL**

กรวิช เทพหัสดิน ณ อยุธยา*

ดวงใจ ทิวทอง**

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์บทเพลง Der Erlkönig Op.1, D328 ผลงานการประพันธ์ของ Franz Schubert สำหรับการแสดงขับร้องเดี่ยว มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาและค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับบทเพลง Der Erlkönig Op.1, D328 อันมีชื่อเสียงมาก การศึกษาและวิเคราะห์ครั้งนี้เพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านการแสดงขับร้องเดี่ยวของกรวิช เทพหัสดิน ณ อยุธยา เนื้อหาในการวิเคราะห์บทเพลงนั้นจะประกอบไปด้วย การศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับชีวประวัติของผู้ประพันธ์ดนตรีและผู้ประพันธ์เนื้อร้องหรือบทกวี ทั้งยังศึกษาไปถึงรายละเอียดเชิงลึกของบทประพันธ์ การตีความด้านความรู้สึก วิธีการนำเสนอบทเพลง อีกทั้งยังศึกษาถึงเทคนิคการร้องและการบรรเลงเปียโนประกอบเพื่อความเข้าใจในบทเพลงนี้เชิงลึก และนำไปสู่การแสดงบทเพลงได้อย่างสมบูรณ์ที่สุดด้วย

บทเพลง Der Erlkönig เป็นผลงาน Opus 1 อันมีชื่อเสียงโด่งดังที่สุดของ Franz Schubert (1797-1828) คีตกวีชาวออสเตรีย ชูเบิร์ท ประพันธ์บทเพลงนี้เมื่อ ค.ศ.1815 เมื่อเขามีอายุได้เพียง 18 ปีเท่านั้น เนื้อร้องเป็นบทกวีที่ประพันธ์โดย Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832) กวีผู้ยิ่งใหญ่ชาวเยอรมัน บทกวีเป็นเรื่องราวจากนิทานปรัมปราของชาวเดนมาร์กที่มีชื่อเรื่องเดิมว่า “Alder King” โดยมีฉากของเรื่องราวอยู่ในป่าชื่อว่า Black Forest in Baden ประเทศเยอรมัน บทกวีถ่ายทอดเรื่องราวผ่านบทบาทตัวละครที่ปรากฏในบทกวี อันประกอบด้วย ผู้เล่าเรื่อง (The Narrator) พ่อ(The Father) ลูกชาย(The Son) และภูตผีที่เรียกว่า Erlking (Erlkönig) บทวิเคราะห์บทเพลง Der Erlkönig Op. 1, D328 จะประกอบไปด้วยเนื้อหา ดังนี้ 1) ชีวประวัติของ Franz Schubert (1797-1828) ผู้ประพันธ์ดนตรี 2) ชีวประวัติของ Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832) ผู้ประพันธ์บทกวีซึ่งถูกนำมาเป็นเนื้อร้องของบทเพลง 3) บทกวี Der Erlkönig และคำแปลภาษาไทย 4) การวิเคราะห์รายละเอียดของบทเพลง Der Erlkönig Op.1, D328

คำสำคัญ: การวิเคราะห์บทเพลง / Der Erlkönig Op.1, D328 / การแสดงขับร้องเดี่ยว

Abstract

An analysis of the song “Der Erlkönig” Op.1, D328 composed by Franz Schubert for vocal recital aimed at studying data searching on a very famous German lied: Der Erlkönig Op.1, D328. The study and analysis were part of data in master thesis on the master vocal recital by Korawij Devahastin Na Ayudhya. Content in the song analysis included data of the poetry, emotion interpretation, song presentation as well as singing techniques and piano accompaniment for song impression leading to the best singing performance.

Der Erlkönig was an opus 1 which was the most famous song of Franz Schubert (1797-1828) Austrian music composer. Schubert composed this song in 1815 when he was only 18 years old. The lyric was written by Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832) the great German poet. The lyric was based on Danish folktale namely “Alder King” and the background’s scene was setting in the Black forest in Baden, Germany. The poetry was the story told by 4 characters including “The Narrator”, “The Father,” “The Son,” and the evil spirit called “Erlking” (Erlkönig). Content analysis on Der Erlkönig Op.1, D328 included as follows: 1) Biography of Franz Schubert (1797-1828) song composer. 2) Biography of Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832) poetry writer. 3) Poetry Der Erlkönig and Thai translation verse. 4.) Detail analysis on Der Erlkönig Op.1, D328

Keywords: Song analysis / Der Erlkönig Op.1, D328 / Vocal Recital

* นิสิตระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, korawij@gmail.com

** รองศาสตราจารย์, สาขาศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, jeab_duamgjai@hotmail.com

บทนำ

บทเพลง Der Erbkönig op.1 เป็นผลงานในลำดับที่ 1 อันมีชื่อเสียงโด่งดังที่สุดของซูเปอร์ที่ว่าได้ซูเปอร์ประพันธ์บทเพลงนี้เมื่อปี ค.ศ. 1815 เมื่อมีอายุได้เพียง 18 ปีเท่านั้น ผลงานเพลงร้องบทนี้ได้รับการกล่าวขวัญและยกย่องในวงกว้าง ถึงความเพียบพร้อมในด้าน ทำนองที่ไพเราะฟังง่ายและเนื้อหาเรื่องราวที่เต็มไปด้วยความตื่นเต้น ประกอบกับการสร้างอารมณ์ของบทเพลงผ่านเทคนิคของดนตรีที่สามารถโน้มน้าวความรู้สึกของผู้ฟังให้เข้าไปอยู่ในเรื่องราวอันเข้มข้นได้อย่างน่าอัศจรรย์ จนบทประพันธ์เพลง Der Erbkönig เป็นที่สนใจและถูกคีตกวีผู้โด่งดังของโลกหลากหลายท่านหยิบยกขึ้นมาเรียบเรียงใหม่ (Transcription) เพื่อใช้บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ เช่น

- Franz Liszt เรียบเรียงใหม่เป็นผลงาน Der Erbkönig for Piano Solo และ Der Erbkönig for orchestra with voice solo.

- Heinrich Wilhelm Ernst (1812-1865) คีตกวีและนักไวโอลินเชื้อสายยิว ชาวโมราเวีย ซึ่งปัจจุบันอยู่ในประเทศสาธารณรัฐเช็ก เรียบเรียงใหม่เป็นผลงาน Erbkönig for Violin solo Op. 26

- Hector Berlioz (1803-1869) คีตกวีชาวฝรั่งเศส เรียบเรียงใหม่เป็นผลงาน “Le Roi des Aulnes” for orchestra

บทประพันธ์เพลง Der Erbkönig ได้นำบทกวีที่ประพันธ์โดย Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832) กวีผู้ยิ่งใหญ่ชาวเยอรมันมาเป็นเนื้อร้องโดยบทกวี Der Erbkönig เป็นเรื่องเล่านิทานปรัมปราของชาวเดนมาร์กมีชื่อเดิมของเรื่องว่า “Alder King” ภายหลัง Johann Wolfgang von Goethe ได้นำเรื่องราวจากนิทานนั้นมาแต่งเป็นบทกลอน มีความยาว 8 บทฉันทลักษณ์ (8 Stanzas) โดยมีฉากของเรื่องราวอยู่ในป่าชื่อว่า Black Forest in Baden ประเทศเยอรมนี บทกวีถ่ายทอดเรื่องราวผ่านบทบาทตัวละครที่ปรากฏในกวีอันประกอบด้วย ผู้เล่าเรื่อง(The Narrator) พ่อ(The Father) ลูกชาย(The Son) และภูตผีที่เรียกว่า Erbkönig (Erbkönig)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำบทเพลง Der Erbkönig op.1 นี้มาบรรจุอยู่ในรายการการแสดงขับร้องเดี่ยวโดย กรวิช เทพหัสดิน ณ อยุธยา ใช้ชื่อรายการภาษาอังกฤษว่า THE MASTER VOCAL RECITAL BY KORAWIJ DEVAHASTIN NA AYUDHYA ด้วยโดยกำหนดจัดการแสดงขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2559 เวลา 18.00 น. ณ ห้องแสดง ธรรมวงเปียโนสตูดิโอ ซอยนานาเหนือ รวมเวลาที่ใช้ในการแสดงทั้งหมดประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์หลักในการวิเคราะห์บทเพลงดังนี้

1. เผยแพร่ผลงานทางวรรณกรรมเพลงร้องที่น่าสนใจแก่สาธารณชน
2. เพื่อเป็นตัวอย่างในการศึกษาเตรียมตัวแก่บุคลากรที่มีความเป็นเลิศทางด้านดนตรีและเป็นแนวทางในการปฏิบัติการขับร้อง
3. เพื่อเปิดโลกทัศน์ในการรับชมและรับฟังเพลงในแต่ละยุคสมัยที่แตกต่างกัน
4. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการขับร้อง ของนักร้อง
5. เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างสรรคงานด้านดนตรี รวมไปถึงการศึกษาและเผยแพร่ความเป็นมาของผู้ประพันธ์และบทเพลงที่นำมาแสดง
6. เพื่อรวบรวมข้อมูลบทเพลงที่ใช้การแสดง ในด้านประวัติของบทเพลง ด้านประวัติของผู้ประพันธ์ เทคนิคการบรรเลง วิธีการฝึกซ้อมและการตีความบทเพลง นำมาจัดทำเป็นวิทยานิพนธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เลือกบทเพลงสำหรับการแสดง
2. ปรีกษาอาจารย์ที่ปรีกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์วิชาทักษะดนตรีเกี่ยวกับบทเพลงที่ใช้ในการแสดง
3. ศึกษาและหาข้อมูลเกี่ยวกับบทเพลงที่ใช้แสดง
4. วิเคราะห์บทเพลงและฝึกซ้อมบทเพลงปรับแต่งและแก้ไขการแสดง
5. ฝึกซ้อม ณ สถานที่แสดงจริงกับนักเปียโนที่จะใช้ในการแสดงจริง
6. จัดพิมพ์และนำเสนอเป็นรูปเล่มวิทยานิพนธ์
7. จัดแสดงผลงาน

ผลการวิจัย

ในส่วนของบทวิเคราะห์บทเพลง Der Erbkönig Op.1, D328 จะประกอบไปด้วยเนื้อหา ดังนี้

1. ชีวิตประวัติของ Franz Schubert (1797-1828) ผู้ประพันธ์ดนตรี
2. ชีวิตประวัติของ Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832) ผู้ประพันธ์บทกวีซึ่งถูกนำมาเป็นเนื้อร้องของบทเพลง
3. บทกวี Der Erbkönig และคำแปลภาษาไทย
4. การวิเคราะห์รายละเอียดของบทเพลง Der Erbkönig Op.1, D328

1. ชีวิตประวัติของ Franz Schubert

ชูเบิร์ต มีชื่อเต็มคือ Franz Seraph Peter Schubert คีตกวีชาวออสเตรีย ในยุคปลายคลาสสิกถึงยุคโรแมนติกตอนต้น เกิดเมื่อวันที่ 31 มกราคม ค.ศ.1797 ที่เมือง Himmelpfortgrund ใกล้กับกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ชูเบิร์ต เป็นลูกคนสุดท้องในจำนวนพี่น้องทั้งหมด 14 คน แต่เสียชีวิตไปถึง 9 คนตั้งแต่อายุยังน้อยจึงเหลือพี่น้องที่ยังอยู่ในครอบครัวเพียง 5 คน บิดาของชูเบิร์ต มีชื่อว่า Franz Theodor Schubert มีอาชีพเป็นครูสอนในโรงเรียนมัธยม และยังเป็นนักเซลโลสมัครเล่นฝีมือดีอีกด้วย

ส่วนมารดานั้นมีชื่อว่า Maria Elizabeth Vietz มีอาชีพเป็นแม่ครัวมาก่อน ด้านครอบครัวของชูเบิร์ตมีฐานะที่ค่อนข้างยากจน เมื่อเขาอายุได้แปดขวบ ชูเบิร์ตได้รับการฝึกหัดให้เล่นไวโอลินจากบิดาของเขาเอง และได้รับการสอนเปียโนครั้งแรกจากพี่ชายของเขาที่ชื่อ Ignaz ครั้นใน ค.ศ.1806 เมื่อความสามารถด้านดนตรีมีมากขึ้นเขาจึงได้มีโอกาสเรียนดนตรีเพิ่มเติมจาก Michael Holzer นักออร์แกนประจำโบสถ์ Liechtenthal Parish Church

เมื่อชูเบิร์ตอายุได้ 11 ขวบ เขาได้รับคัดเลือกให้เป็นนักร้องเสียง Boy Soprano ในวงประสานเสียงประจำโบสถ์ Imperial Court Chapel ซึ่งทางโบสถ์ประกาศรับนักร้องเข้าประจำวงในครั้งนั้นเพียง 2 คนเท่านั้น และชูเบิร์ตก็เป็นหนึ่งในนั้นที่ได้รับการคัดเลือก และที่โรงเรียนประจำของโบสถ์ Imperial Court Chapel นี้เองที่ชูเบิร์ตได้ร่ำเรียนวิชาดนตรีอย่างจริงจัง และได้เป็นลูกศิษย์ของ Antonio Salieri คีตกวีเอกชาวอิตาลีเป็นผู้ที่สอนวงประสานเสียงที่นั่นด้วย นอกจากการเป็นนักร้องประสานเสียง ชูเบิร์ตยังได้รับโอกาสในการเรียนดนตรีชนิดอื่น ๆ อย่างจริงจัง และได้เล่นไวโอลิน ในวงประจำของโรงเรียนด้วย ณ ที่โรงเรียนนั้นเขาได้บรรเลงเพลงซิมโฟนี และโอเวอร์เจอร์ มากมายทั้งของ ไฮด็น โมซาร์ท เบ็ญนี และเบโธเฟน เป็นต้น โดยการควบคุมวงของ Wenzel Rusiczka ซึ่งเป็นครูสอนเปียโนและไวโอลินที่ชูเบิร์ตเคารพรักและใกล้ชิดมาก

ที่โรงเรียนนี้เองที่เขาฉายแววการเป็นนักประพันธ์ ชูเบิร์ตนั้นหลงใหลในการแต่งเพลงอย่างมากถึงขนาดที่ว่าเอาเวลาส่วนมากในห้องเรียนต่าง ๆ ไปแต่งเพลงเสียหมด แต่ก็ไม่ได้ทำให้ผลการเรียนของเขาแย่

เลยมีปรากฏหลักฐานหนังสือรับรองจากผู้อำนวยการโรงเรียน Imperial Konvikt ที่เขียนว่า ชูเบิร์ตนั้นเรียนดี และดีมากเกือบทุกวิชา ด้านผลงานที่ชูเบิร์ตใช้เวลาในโรงเรียนแต่งมีทั้งเพลงสำหรับ Chamber music, Fantasie for Piano four-hand และเพลง Sonata อีกจำนวนหนึ่ง

จวบจน ค.ศ.1812 ซึ่งเป็นปีที่ชูเบิร์ตสูญเสียมารดาผู้เป็นที่รักของเขาไปด้วยโรคไข้รากสาดใหญ่ นำความโศกเศร้ามาสู่ตัวของชูเบิร์ตและครอบครัว เพื่อเป็นการไว้อาลัยแด่แม่ผู้ล่วงลับของเขา ชูเบิร์ตได้ประพันธ์เพลง Funeral Music (Kleine Trauermusik) สำหรับบรรเลงในงานศพของแม่ และในปีเดียวกันนั้นเองความสามารถในด้านดนตรีของเขาฉายแววอันโดดเด่นมากจนทำให้ Wenzel Rusiczka ครูดนตรีของชูเบิร์ต ต้องส่งต่อเขาให้ได้เรียนรู้ด้านดนตรีและการประพันธ์ที่เข้มข้นขึ้น โดยได้ส่งต่อให้ศึกษากับ Antonio Salieri ผู้ซึ่งเป็นครูคนสุดท้ายที่ชูเบิร์ตได้เรียนด้วยตลอดชีวิตของเขา

ค.ศ.1815 เมื่อชูเบิร์ตอายุได้ 18 ปี ในปีนั้นเป็นปีที่ผลงานเพลงของเขาพุ่งพรวดออกมามากมายที่สุด กล่าวกันว่าในปีนั้นเขาสามารถแต่งเพลงได้เฉลี่ยวันละ 6-8 เพลงเลยทีเดียว เฉพาะใน ค.ศ.1815 ปีเดียว มีผลงานเพลงออกมาทั้งหมด 145 บทเพลง จากบทเพลงทั้งหมดในชีวิตเขา 600 เพลง และหนึ่งในเพลงที่แต่งขึ้นในปีนั้นก็คือ Der Erlkönig อันโด่งดังมาก จากบทกวีของ Johann Wolfgang von Goethe

ด้านความรัก ของชูเบิร์ต เขาตกหลุมรักครั้งแรกกับนักร้องสาววัย 16 ปี ชื่อว่า Therese Grob ซึ่งในขณะนั้นชูเบิร์ตอายุได้ 17 ปี ชูเบิร์ตรักเธออย่างจริงจังและหวังที่จะแต่งงานกับเธอ แต่ด้วยฐานะที่ยากจน เขาก็ไม่สามารถขอร้องและได้แต่งงานกับเธอได้จนล่วงไป 6 ปีให้หลัง Therese Grob จึงตัดสินใจแต่งงานกับชายอื่นที่มีฐานะกว่าเขา

ด้วยอุปนิสัยที่น่ารักเรียบง่ายและเป็นคนชอบสังสรรค์ ทำให้ชูเบิร์ตนั้นมีเพื่อนฝูงมากมาย ซึ่งมีอิทธิพลต่อดนตรีของเขาด้วย จะเห็นได้ว่าชูเบิร์ต ประพันธ์ผลงานจำพวกเพลงร้องและเพลง Choral รวมถึงเพลงสำหรับวงเครื่องสายขนาดเล็ก 4-5 ชิ้น ไว้มากมายเพื่อใช้ร้องเล่นสังสรรค์ในหมู่เพื่อนฝูงตามบ้าน ด้วยเหตุนี้เอง ท่วงทำนองบทเพลงของเขาจึงไม่ซับซ้อน แต่กลับมีทำนองติดหู เรียกได้ว่าฟังไม่กี่ครั้งก็สามารถจำทำนองนั้นได้ บทเพลงมีความเรียบง่ายมีเรื่องราวที่กินใจ และเขามักแต่งเพลงโดยนำบทกวีที่มีชื่อเสียงหรือนิทานที่คุ้นหูของคนชนชั้นกลางทั่วไปมาเป็นเนื้อร้อง แต่ถึงกระนั้นก็ตามบทเพลงอันไพเราะเข้าถึงคนได้ง่าย และพรสวรรค์ด้านการประพันธ์ของเขาก็ไม่ได้ส่งผลให้เขาโด่งดังและได้เงินทองมากมายจากการประพันธ์บทเพลงเลย ในทางกลับกันฐานะทางการเงินของเขากลับขัดสนตลอดชีวิตอันสั้นของเขา เป็นที่น่าแปลกใจอย่างยิ่งที่ ชูเบิร์ต ไม่เคยขึ้นขั้นเป็นวาทยกรผู้โด่งดัง (Conductor) หรือแม้กระทั่งเป็นนักแสดงดนตรีฝีมือฉกาจ (Virtuoso) เลยในช่วงชีวิตของเขา ดูเหมือนว่าโชคชะตาและโอกาสในการประสบความสำเร็จจะไม่เคยเข้าข้างเขาเลย

จนกระทั่ง ค.ศ.1823 ชีวิตอันอดอยากแร้นแค้นของเขาทำให้สุขภาพกายและใจของเขาทรุดลง ในปีนั้นเองถือได้ว่าเข้าสู่ช่วงบั้นปลายชีวิตของคีตกวีผู้นี้ ค.ศ.1823 ชูเบิร์ตเริ่มป่วยและต้องเข้ารักษาอาการในโรงพยาบาล แม้ว่าสุขภาพกายและใจจะทรุดลง แต่ในช่วงท้ายของชีวิตเขา ชูเบิร์ตกลับสร้างสรรค์ผลงานที่จัดได้ว่ามีชื่อเสียงมากที่สุดถึง 23 บทเพลง อันประกอบไปด้วย Müllerlieder, Auf dem Wasser zu singen, Du bist die Ruh, Schwanengesang และ Piano sonata in A minor เป็นต้น

ชูเบิร์ตเสียชีวิตลงในวันที่ 19 พฤศจิกายน ค.ศ. 1828 สิริรวมอายุได้ 31 ปีที่โรงพยาบาลในกรุงเวียนนา ด้วยโรคไข้รากสาดใหญ่ (Typhoid Fever) และในบางตำรามีข้อสันนิษฐานว่าอาจเสียชีวิตด้วยโรคซิฟิลิส (Syphilis) ร่างของเขาถูกฝังที่สุสาน Matzleinsdorf Cemetery ในกรุงเวียนนา และอีก 60 ปีให้หลังมีการย้ายศพของชูเบิร์ตไปฝังไว้เคียงข้างกับเบโธเฟน คีตกวีเอก ณ สุสาน Währing Cemetery ตามความปรารถนาสุดท้ายของเขาที่สั่งเสียไว้

ผลงานการประพันธ์ที่สำคัญของ Franz Schubert ได้แก่บทร้องประเภท Songs Cycle ได้แก่ Die schöne Müllerin, Winterreise และ Schwanengesang บทซิมโฟนี (Symphony) ได้แก่ Symphony

No.9 in C major และ Unfinished Symphony No.8 in B minor และผลงาน Chamber music อันโด่งดังได้แก่ 'Trout' Quintet Op.114 in A major และยังมีเพลงร้อง บทประสานเสียง (Choral) อีกมากมายกว่า 600 บทเพลงที่ซูเปอร์บ่ ประพันธ์ขึ้นในช่วงชีวิตอันสั้นเพียง 31 ปีของเขา

2. ชีวิตประวัติของ Johann Wolfgang von Goethe

โยฮันน์ ว็อล์ฟกัง ฟอน เกอเธ่ (Johann Wolfgang von Goethe) เกิดเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม ค.ศ. 1749 เป็นนักเขียน นักวิทยาศาสตร์และนักปรัชญาชาวเยอรมัน เกิดที่กรุงแฟรงก์เฟิร์ตในสมัยที่เยอรมันยังเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิโรมัน เด็กชายเกอเธ่ได้รับการศึกษาวิชาสามัญ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาละติน และภาษากรีก นอกจากนี้ยังได้เรียนเต้นรำ ฟันดาบ และขี่ม้าอีกด้วย ตั้งแต่เด็กเกอเธ่ไม่ชอบการเข้าโบสถ์มาแต่ไหนแต่ไร เขาใฝ่ฝันที่จะเป็นจิตรกรแต่เล็ก ขณะเดียวกันก็สนใจวรรณคดีโดยเฉพาะผลงานของเฟรดริค คล็อพสตอค (Friedrich Gottlieb Klopstock) และ โฮเมอร์ (Homer) รวมถึงการละครและการละเล่นหุ่นกระบอกอีกด้วย

ในระหว่างปีค.ศ. 1765-1768 เขาเข้าศึกษาด้านกฎหมายที่เมืองไลป์ซิก และมักแอบเข้าฟังการบรรยายละครเวทีวิชาการเขียนบทกวีอยู่เสมอ มีเรื่องเล่าว่าเมื่อเกอเธ่หลงรักหญิงสาวคนหนึ่งเขาได้เขียนบทกวีที่ไพเราะและมีชีวิตชีวมามากมอบให้แก่เธอผู้นั้น หลังจากนั้นเขาก็หันมาสนใจงานวรรณกรรมอย่างเต็มตัว จนการเรียนด้านกฎหมายไม่ก้าวหน้า จึงถูกเรียกตัวกลับบ้านเกิด แต่ก็ได้กลับไปเรียนอีกครั้งที่เมืองสตตราเบอร์ก จนจบการศึกษาแล้วได้เข้าทำงานเป็นนักกฎหมายที่เมืองแฟรงก์เฟิร์ตบ้านเกิดของเขานั่นเอง แต่ไม่นานเขาก็หันมาเขียนวรรณกรรมและบทกวีอีกครั้งระหว่าง ค.ศ. 1786-1788 เขาเดินทางท่องเที่ยวไปยังแถบคาบสมุทรอิตาลี ในสองปีนี้เป็นช่วงที่เขาได้พัฒนาความคิดทั้งด้านสุนทรียศาสตร์และปรัชญาอย่างมาก จนเขาได้ตีพิมพ์บันทึกการเดินทางในชื่อ "Italian Journey" จากจุดนี้เองที่เกอเธ่เริ่มเขียนหนังสืออย่างจริงจังมาตลอดจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต เขาเสียชีวิตที่เมืองไวมาร์ ประเทศเยอรมัน เมื่อวันที่ 22 มีนาคม ค.ศ.1832

ผลงานชิ้นสำคัญของเกอเธ่ได้แก่ นิยายเรื่อง "Magnum Opus" นิยายเชิงอัตชีวประวัติเรื่อง "The Sorrow of Young Werther" และบทละครเชิงปรัชญาเรื่อง "Faust" เกอเธ่มีความสามารถหลากหลายด้าน ทั้งเขียนบทกวี บทละคร นวนิยาย เป็นนักวิชาการวรรณกรรม ศิลปิน นักเทววิทยาที่ไม่เชื่อในพระเจ้า นักมนุษยนิยม และนักวิทยาศาสตร์ ผลงานวรรณกรรมช่วงแรก ๆ ของเกอเธ่จัดอยู่ในงานแนวโรแมนติก หลังจากที่เขาได้เดินทางท่องเที่ยวในอิตาลี เขาจึงได้นำเสนอผลงานในแนวคลาสสิก ซึ่งเห็นได้ชัดเจนในงานเขียนช่วงหลัง ๆ เกอเธ่นับเป็นเสมือนสัญลักษณ์ของวรรณคดีเยอรมัน วรรณคดีคลาสสิกใหม่ของยุโรป และโรมันในช่วงปลายศตวรรษที่ 18 ถึงต้นศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นยุค "แสงสว่างทางปัญญา" (Enlightenment) อิทธิพลงานเขียนของเขาได้ส่งผลในแง่แนวคิดสมัยใหม่อย่างกว้างขวางไปทั่วยุโรป ตั้งแต่อดีตตราบจนทุกวันนี้

ผลงานบทกวีของเกอเธ่ชื่อ Der Erlkönig เป็นเรื่องเล่านิทานปรัมปราของชาวเดนมาร์กมีชื่อเดิมของเรื่องว่า "Alder King" เกอเธ่ได้นำเรื่องราวจากนิทานนั้นมาแต่งเป็นบทกลอนมีความยาว 8 บทฉันทลักษณ์ (8 Stanzas) โดยมีฉากของเรื่องราวอยู่ในป่าชื่อว่า Black Forest in Baden ประเทศเยอรมนี บทกวีถ่ายทอดเรื่องราวผ่านบทบาทตัวละครที่ปรากฏในกวี อันประกอบด้วย ผู้เล่าเรื่อง(The Narrator) พ่อ(The Father) ลูกชาย(The Son) และภูตผีที่เรียกว่า Erlking (Erlkönig)

ตารางที่ 1 บทกวี Der Erlkönig และคำแปลภาษาไทย ถอดความเป็นภาษาไทยโดยผู้วิจัย

บทกวี Der Erlkönig	คำแปลภาษาไทย
[Narrator] Wer reitet so spät durch Nacht und Wind? Es ist der Vater mit seinem Kind; Er hat den Knaben wohl in dem Arm, Er faßt ihn sicher, er hält ihn warm.	[ผู้บรรยาย] ใครกันที่กำลังควม้าม้ามาท่ามกลางความมืดและพายุลมกระหน่ำ ปรากฏเห็นเป็นพ่อและลูกชายของเขานั่นเอง เขาประคองเด็กชายไว้ในอ้อมแขน อย่างรัดกุมและอบอุ่นในอ้อมแขนนั้น
[Father] "Mein Sohn, was birgst du so bang dein Gesicht?"	[พ่อ] “ลูกรัก ไฉนลูกจึงมีสีหน้า อันหวาดกลัวเช่นนั้น?”
[Son] "Siehst, Vater, du den Erlkönig nicht! Den Erlenkönig mit Kron und Schweif?	[ลูก] “พ่อไม่เห็นเอลฟ์คิงที่มาปรากฏกายอยู่หรือ!” “เอลฟ์คิง ผู้สวมใส่มงกุฎและผ้าคลุมยาวนั้น?”
[Father] "Mein Sohn, es ist ein Nebelstreif."	[พ่อ] “ลูกเอ๋ย สิ่งนั้นคงเป็นแต่เพียงสายหมอกเท่านั้นแล”
[Erlking] "Du liebes Kind, komm, geh mit mir! Gar schöne Spiele spiel' ich mit dir, Manch' bunte Blumen sind an dem Strand, Meine Mutter hat manch gülden Gewand."	[เอลฟ์คิง] “เด็กน้อยที่รักของฉัน จงมากับข้า! มาเล่นเกมสันทนาการกับข้าเถิด ในสวนของข้ามีดอกไม้หลากสีสนให้เจ้าได้ชมด้วย และแม่ของข้ายังมีเครื่องประดับเงินทองมากมายให้เจ้าได้ดู”.
[Son] "Mein Vater, mein Vater, und hörest du nicht, Was Erlenkönig mir leise verspricht?"	[ลูก] พ่อจำ พ่อจำ ได้ยินนั้นไหม สิ่งที่เอลฟ์คิง ได้กระซิบบอกกับลูก?”
[Father] "Sei ruhig, bleibe ruhig, mein Kind; In dürren Blättern säuselt der Wind."	[พ่อ] “โอ้ นิ่งเสียเถิดลูกรักของพ่อ สิ่งที่เจ้าได้ยินนั้นอาจเป็นเสียงของใบไม้ไหว ที่ต้องลมพายุเพียงเท่านั้น”
[Erlking] "Willst, feiner Knabe, du mit mir gehn? Meine Töchter sollen dich warten schön; Meine Töchter führen den nächtlichen Reihn, Und wiegen und tanzen und singen dich ein."	[เอลฟ์คิง] จะไปกับข้าไหม เด็กดี เจ้าอยากไปไหม? ลูกสาวของฉันกำลังรอพบเธออยู่นะ ลูกสาวของฉันจะสอนเธอเต้นรำในค่ำคืนนี้ด้วย เราจะส่งสรรค์ เต้นรำ และร้องรำทำเพลงเพื่อต้อนรับเธอ

ตารางที่ 1 บทกวี Der Erbkönig และคำแปลภาษาไทย ถอดความเป็นภาษาไทยโดยผู้วิจัย (ต่อ)

บทกวี Der Erbkönig	คำแปลภาษาไทย
[Son] "Mein Vater, mein Vater, und siehst du nicht dort Erbkönigs Töchter am düstern Ort?" [Father] "Mein Sohn, mein Sohn, ich seh es genau: Es scheinen die alten Weiden so grau." [Erlking] "Ich liebe dich, mich reizt deine schöne Gestalt; Und bist du nicht willig, so brauch ich Gewalt." [Son] "Mein Vater, mein Vater, jetzt faßt er mich an! Erbkönig hat mir ein Leids getan!" [Narrator] Dem Vater grauset's, er reitet geschwind Er hält in Armen das ächzende Kind, Erreicht den Hof mit Müh' und Not; In seinen Armen das Kind war tot.	[ลูก] “พ่อจ๋า พ่อจ๋า นั้นพ่อเห็นไหม เหล่าลูกสาวของเอลฟ์คิง อยู่ที่ได้เงาไม้มนั?” [พ่อ] ลูกเอ๋ย ลูกพ่อ พ่อเห็นชัดแจ้ง นั่นเป็นเพียงแต่เงาต้นหลิวสีเทาเท่านั้นแล” [เอลฟ์คิง] “ฉันนั้นรักเธอ เด็กน้อยของข้า แต่ถ้าเธอไม่ไปกับฉันแต่โดยดี ฉันคงต้องใช้กำลังบังคับเธอเสียแล้ว” [ลูก] “พ่อจ๋า พ่อช่วยด้วย เอลฟ์คิงกำลังจะจับตัวฉันไป! เอลฟ์คิงได้ทำร้ายฉัน!” [ผู้บรรยาย] ชายผู้เป็นพ่อตื่นตระหนกก็เร่งควมมาให้เร็วขึ้นอีก เขาโอบลูกชายซึ่งป่วยหนักไว้ในอ้อมกอด ในที่สุดก็มาถึงบ้าน ด้วยความยากลำบาก ในอ้อมแขนของเขานั้น เด็กชายได้ตายไปเสียแล้ว

บทวิเคราะห์เพลง Der Erbkönig Op.1, D328

บทเพลง Der Erbkönig เป็นผลงานลำดับที่ 1 (Op.1, D328) มีสังคีตลักษณะ (Musical form) ในรูปแบบที่เรียกว่า Through-Composed หรือในภาษาเยอรมันใช้ว่า Durchkomponiert หมายถึง การประพันธ์เพลงที่ไม่มีท่อนย้อนกลับ (No repetition) มักมีรูปแบบการอิงเรื่องราวในเนื้อร้องหรือบทกวีที่นำมาใช้แต่งเพลงเป็นหลัก ทำให้ทำนองเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ จนจบเพลงโดยไม่มีการย้อนซ้ำทำนอง ซึ่งมักจะพบเห็นได้บ่อยในผลงานเพลงร้อง (Lied) และเพลงบัลลาด (Ballad) ซึ่งสามารถเรียกบทเพลงชนิดนี้ ตามศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน สาขาวิชาวรรณกรรมได้ว่า “ลำนำนิทาน” (Ballad) ใช้เรียกบทเพลงที่แต่งจากบทกวีหรือนิทานนั่นเอง

ในบางตำรามีการเปรียบเทียบลักษณะของเพลง Through-Composed เหมือนกับการวิ่งจ็อกกิ้ง (Jogging) ที่ผู้วิ่งออกวิ่งไปตามถนนหนทางต่าง ๆ ผ่านตึกกรามบ้านช่องและพบเจอเรื่องราวต่าง ๆ ไปเรื่อย ๆ จนไปหยุดยั้งจุดมุ่งหมาย สิ่งที่ผ่านมาตาไประหว่างทางจะไม่ซ้ำเดิม ตรงกันข้ามกับรูปแบบการประพันธ์แบบย้อนทำนองหรือที่เรียกว่า Strophic Form เปรียบเหมือนการแข่งขันวิ่งวนอยู่ในสนามรูปวงรีที่จะต้องวิ่งวนย้อนกลับมาที่เดิมซ้ำนั่นเอง

บทเพลง Der Erlkönig เป็นบทเพลงประเภทบัลลาด (Ballad) หรือเพลงลำนำนิทาน มีความยาวตลอดบทเพลง 148 ห้อง ใช้เวลาในการบรรเลงประมาณ 4.20 นาที โดยต้นฉบับนั้น ชูเบิร์ตประพันธ์อยู่ในกุญแจเสียง G minor ตามหลักฐานการบันทึกโน้ตด้วยลายมือของเขาเอง แต่บทเพลงนี้ได้รับการแปลงคีย์ (Transpose) ไปอย่างหลากหลายให้เหมาะสมกับเสียงร้องต่าง ๆ ทั้งนี้ในบทความนี้จะวิเคราะห์บทเพลงในกุญแจเสียงต้นฉบับคือ G minor เป็นหลัก อันมีรายละเอียดที่ปรากฏในบทเพลงอธิบายดังนี้

บทเพลงเริ่มด้วย Introduction ของเปียโนด้วยอัตราความเร็วและลีลา Schnell ซึ่งแปลว่า “เร็ว” ในภาษาเยอรมัน มีความยาวท่อน Introduction จำนวน 15 ห้อง และเปิดบทเพลงด้วยลักษณะการย้ายโน้ตโทนิค G (G minor) ด้วยโน้ตเช็ตหนึ่งชั้น 3 พยางค์ในมือขวา (Triplet semiquavers on the tonic, G minor) ให้ความรู้สึกราวกับเสียงฝีเท้าม้าควบอย่างเร็ว (Galloping) ในบางตำราถือว่าส่วนของเปียโน Accompaniment นี้สามารถนับเป็นบทบาทของม้าและบรรยากาศในป่าที่มีลมพายุกระหน่ำด้วย ซึ่งวิธีการใช้ Piano accompaniment ในการสร้างเสียงบรรยากาศประกอบกับเพลงนี้เป็นรูปแบบที่ชูเบิร์ตได้นำเข้ามาใช้เป็นคนแรก ๆ ก็ว่าได้ ด้วยในยุคก่อนหน้านี้ ส่วนของเปียโนพาร์ทนั้นจะทำหน้าที่เพียงสร้างเสียงประสานประกอบให้กับแนวทำนองเพลงเท่านั้น มิได้สร้างเสียงประกอบพิเศษอื่นให้แก่เรื่องราว และเนื้อร้องเลยจนกระทั่ง ชูเบิร์ตเป็นผู้ริเริ่มวิธีการนี้ และศตวรรษต่อมา ก็นิยมใช้วิธีการนี้ในเวลาต่อมา

ตัวอย่างที่ 1 การย้ายโน้ตเช็ตหนึ่งชั้น 3 พยางค์ รวากับเสียงฝีเท้าม้า

ในท่อน Introduction ของเปียโน ทำนองหลักจะอยู่ในโน้ตเปียโนมือซ้ายดังรูปตัวอย่างที่ 2 ที่มีท่วงทำนองคล้ายกับเสียงของสิ่งผิดปกติอะไรสักอย่างที่เคลื่อนไหวอยู่รอบ ๆ และโผล่ออกมาเป็นช่วง ๆ คลอไปกับเสียงฝีเท้าม้าที่กำลังเคลื่อนที่ไปอย่างรวดเร็ว

ตัวอย่างที่ 2 ทำนองหลักจะอยู่ในโน้ตเปียโนมือซ้าย ท่วงทำนองคล้ายกับเสียงของสิ่งผิดปกติ

อย่างไรก็ดีรูปแบบโครงสร้างโน้ตเช็ตหนึ่งชั้น 3 พยางค์ (Triplet semiquavers) จะปรากฏในส่วน of เปียโนไปตลอดทั้งเพลง แต่อาจมีการแปรเปลี่ยนรูปและลักษณะการเรียบเรียงที่แตกต่างออกไปในบางท่อนเพื่อเปลี่ยนสีสรรของเสียงแต่ก็ยังคงลักษณะการเล่นโน้ตเช็ตหนึ่งชั้น 3 พยางค์ (Triplet semiquavers) ตั้งแต่ต้นจนจบเพลงโดยมีความแตกต่างที่น่าสนใจดังนี้

1. ข้อสังเกตประการแรกที่น่าสนใจในห้องที่ 58 ซึ่งเป็นทำนองร้องของการเปิดตัวครั้งแรกของบทบาท The Erlking ลักษณะการเล่นโน้ตเช็ตหนึ่งชั้น 3 พยางค์ในมือขวาของเปียโน (Triplet semiquavers) ชูเบิร์ตเปลี่ยนวิธีการเรียบเรียงโดยแยกโน้ตตัวแรกสุดของกลุ่มโน้ต 3 พยางค์ออกไปใส่ไว้ในโน้ตเปียโนมือซ้าย พร้อมทั้งเปลี่ยนความดังเบา (Dynamics) ให้เป็น Pianissimo ซึ่งลักษณะการเล่นนี้ทำให้เกิดสีสรรในเสียงเปียโนที่แตกต่างออกไปจากโน้ตที่นำเสนอมาก่อนหน้านั้น

2. ผู้ฟังจะรู้สึกถึงจังหวะ Quick Waltz ที่ให้ความรู้สึกคล้ายกับเพลงเต้นรำน่ารักนุ่มนวลและรู้สึกถึงการหยอกล้อปะปนไปด้วย นักวิชาการหลายคนให้ความเห็นว่า ซูเปอร์สามารถแปรเสียงของผีเท้ามาควบให้เป็นเสียงในวงค์หรือจินตนาการ ในความคิดของเด็กชายได้อย่างมีชั้นเชิง โดยใช้วิธีการเรียบเรียงเสียงประสานในรูปแบบที่ต่างออกไป ดังภาพตัวอย่างด้านล่างนี้

ตัวอย่างที่ 3 การแปรโน้ตเชบิตหนึ่งชั้น 3 พยางค์ ให้เป็นรูปแบบจังหวะ Quick Waltz

ในจุดที่สองที่เกิดขึ้นในห้องที่ 87 เป็นท่อนที่บทบาท The Erlking ร้องออกมาเป็นครั้งที่สองจุดนี้รูปแบบการเล่นในส่วนเปียโนมีการเปลี่ยนอีกครั้ง ด้วยรูปแบบการเล่นคอร์ด Arpeggio ในมือขวาที่สร้างสีสันที่แพรวพราวมากขึ้นกว่าในท่อนแรก ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องราวที่ The Erlking พยายามจะโน้มน้าวชักชวนเด็กน้อยให้หลงใหลเป็นครั้งที่สอง

ตัวอย่างที่ 4 ส่วนเปียโนมีการเปลี่ยนอีกครั้ง ด้วยรูปแบบการเล่นคอร์ด Arpeggio ในมือขวา

3. ประการสุดท้ายในท่อนบทร้องของ The Erlking ครั้งสุดท้ายในห้องที่ 117 กลับมีลักษณะแบบเดียวกับผีเท้ามาควบในท่อน Introduction ตอนต้น ให้ความรู้สึกเป็นจริงเป็นจังและเหมือนว่าสิ่งที่ได้ยินในท่อนนี้ไม่ได้อยู่ในจินตนาการความคิดของเด็กน้อยอีกต่อไป หากแต่เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นไปพร้อม ๆ กับเสียงผีเท้ามา อีกทั้งยังให้ความรู้สึกหนักแน่นด้วยการย่ำคอร์ดต่าง ๆ คล้ายกับเป็นการกดดันขู่บังคับด้วยพลังอำนาจ ด้านมืด ดังปรากฏในภาพตัวอย่างด้านล่างนี้

ตัวอย่างที่ 5 การย่ำคอร์ดต่าง ๆ คล้ายกับเป็นการกดดันขู่บังคับ

เนื่องจากบทเพลงนี้มีรูปแบบสังคีตลักษณ์ (Musical form) ในรูปแบบ Through-composed ซึ่งไม่สามารถแยกท่อนต่าง ๆ ออกเป็นท่อน A B C ได้เหมือนรูปแบบบทประพันธ์ทั่ว ๆ ไปเพราะบทเพลงประเภท Through-composed นี้มีเรื่องราวและตัวละครในบทกวีเข้ามาเกี่ยวข้อง ฉะนั้นผู้เขียนเห็นว่าลักษณะที่

สามารถแบ่งแยกท่อนต่าง ๆ ออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจนในบทเพลงนี้ก็คือ การแบ่งท่อน ตามบทบาทของตัวละคร เนื่องจาก ซูเปอร์ต วาโครสร้างทำนองลักษณะโตนเสียง (Vocal Register) และคีย์ ของแต่ละตัวละครให้มีความแตกต่างกันซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละบทตัวละครดังนี้

บทบาทตัวละครกับการใช้ใช้ลักษณะเสียงที่แตกต่างกัน

บทบาทผู้เล่าเรื่อง (The narrator)

ลักษณะทำนองในบทร้องของ The narrator จะเป็นทำนองที่อยู่ในคีย์เมเจอร์ (major key) และไมเนอร์(minor key) ซึ่งแสดงให้เห็นทั้งอารมณ์ความรู้สึกของผู้เล่าที่มีต่อเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น เช่น ความรู้สึกน่ากลัวพิศวงต่อเนื้อหาที่ร้องตลอดเวลา ทำนองสำหรับบทบาทนี้อยู่ในช่วงเสียงกลาง ๆ (Middle range of voice character) ทำหน้าที่ร้องเปิดเรื่องและสรุปจบเพลง

บทบาทพ่อ (The father)

เป็นบทบาทที่มีเสียงร้องอยู่ในช่วงเสียงที่ต่ำที่สุด (lowest range of voice character) และลักษณะทำนองของบทพ่อจะอยู่ในคีย์เมเจอร์ (major key) และไมเนอร์ (minor key) เช่นกัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ความรู้สึกในใจของตัวละครตัวนี้ เราจะเห็นพัฒนาการทางความรู้สึกของพ่อได้ จากบทร้องท่อนแรก ๆ จะอยู่ในคีย์เมเจอร์ (major key) เมื่อสถานการณ์ดำเนินต่อไปจนพ่อเริ่มวิตกกังวลกับสิ่งที่เกิดขึ้น เราจะพบทำนองที่อยู่ในคีย์ไมเนอร์ (minor key) ปะปนผสมเข้ามาบ้างสื่อให้เห็นความไม่แน่ใจของพ่อต่อสถานการณ์จนถึงช่วงท้ายความรู้สึกของพ่อพัฒนาไปจนถึงขั้นที่วิตกกังวลมากที่สุด ทำนองจึงเปลี่ยนไปอยู่ในคีย์ไมเนอร์ (minor key) ทั้งประโยค

ในส่วนของเทคนิคการร้องของบทบาทพ่อนี้ จะมีรูปแบบประโยคเพลงที่ต้องร้องในแบบ legato ที่นุ่มนวลและมีบุคลิกที่สุขุมคอบลอบประโลมลูกชายให้หายจากอาการตื่นกลัว ซูเปอร์ตใช้การพัฒนาทำนองในบทบาทพ่อก็มีข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ

1. มักจะปรากฏขึ้นคู่ 4 (The Perfect fourth interval) ในการพัฒนาทำนองของตัวละครบทพ่อนี้เสมอเราจะเห็นได้อย่างชัดเจนในช่วงต้นบทร้องของพ่อเสมอว่าลักษณะทำนองจะประกอบไปด้วยขึ้นคู่ 4 เสมอ ซึ่งให้ความรู้สึกตรงไปตรงมา หนักแน่นและเชื่อถือได้ มักปรากฏอยู่ในเพลงสรรเสริญ เพลงสวดซูเปอร์ตนำเอาลักษณะเด่นด้านเสียงนี้มาพัฒนาทำนองในบทตัวละครนี้เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกได้ถึงความเป็นพ่อที่น่าเชื่อถือและหนักแน่น

ตัวอย่างที่ 6 แสดงขึ้นคู่ 4 (The Perfect fourth interval) ในการพัฒนาทำนองของตัวละครบทพ่อ

2. นอกจากนั้นแล้วในทำนองของ The narrator เราก็ยังพบขึ้นคู่ 4 (The Perfect fourth) ในทำนองที่พูดถึงบทพ่อด้วย ดังตัวอย่างในท่อนที่ 21,25-26

ตัวอย่างที่ 7 พบขึ้นคู่ 4 (The Perfect fourth) ในทำนองที่พูดถึงบทพ่อด้วย

ตัวอย่างจากห้องที่ 37, 52, 82, 84, 106, 109

บทบาทของเด็กชาย (The son)

ลักษณะของทำนองในบทบาทนี้จะร้องอยู่ในคีย์ไมเนอร์ทั้งหมด (minor key) ซึ่งให้ความรู้สึกถึงความกลัวและการหวาดระแวงที่เกิดขึ้นในความรู้สึกของบทบาทเด็กน้อยผู้นี้ อีกทั้งการใช้ช่วงเสียง (Vocal range) ในทำนองทั้งหมดจะอยู่ในช่วงเสียงที่มีความสูงที่สุด (Highest range of voice character) เมื่อเปรียบเทียบกับบทบาทอื่น ซึ่งเป็นช่วงเสียงที่ให้ความรู้สึกว่าเป็นเด็กอายุน้อย และในความรู้สึกถึงการกรีดร้องในตอนสูงอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 8 ทำนองทั้งหมดจะอยู่ในช่วงเสียงที่มีความสูงที่สุด และอยู่ในคีย์ไมเนอร์ทั้งหมด

บทบาทของเอลฟ์คิง (The Erlking)

ตัวละคร The Erlking จะมีทำนองร้องอยู่ในคีย์ไมเจอร์เท่านั้น ลักษณะเสียงและทำนองที่ยั่ววนใจ มีเสน่ห์ และมีประโยคเพลงที่ยาวกว่าบทบาทอื่น รวมถึงการใช้คำร้องจำนวนมากยิ่งทำให้คนฟังรู้สึกว้าวหรือมีลีลาแพรวพราวและชักจูงใจอย่างยิ่ง

ซูเบิร์ตใช้การพัฒนาทำนองในบทบาท The Erlking เช่นกันซึ่งมีข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ

1. ทำนองของบท ตัวละคร The Erlking จะปรากฏการใช้ขึ้นคู่ 2 ไมเนอร์ (the minor second) ได้บ่อย ทั้งนี้ซูเบิร์ตเลือกใช้โน้ตขึ้นคู่ 2 ไมเนอร์ เพื่อสร้างสีสันของแนวทำนองที่ให้ความรู้สึกมีเงื่อนไข ขัดแย้งทั้งการใช้โน้ตขึ้นคู่ 2 ไมเนอร์ต่อกันทำให้ทำนองเพลงดูลื่นไหลไปมากกว่าปกติ ผู้ฟังจะรู้สึกได้ถึงความลื่นไหลของทำนองในตัวละครนี้มากเป็นพิเศษ ราวกับการลอยไปลอยมาในอากาศของตัวละครตามตำนานเลยทีเดียว ทั้งยังให้ความรู้สึกแอบแฝงเงื่อนไขและขัดแย้งด้วย

ตัวอย่างที่ 9 ปรากฏการใช้ขึ้นคู่ 2 ไมเนอร์ในการพัฒนาทำนองของตัวละคร The Erlking

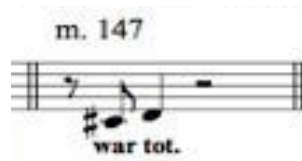

ตัวอย่าง จากห้องที่ 64, 66, 87, 91, 116-121

2. เรายังพบการใช้ขั้นคู่ 2 ไมเนอร์ (the minor second) ในการพัฒนาทำนองในบทบาทของเด็กน้อย (The son) ด้วย จะสังเกตเห็นว่าซูเบิร์ตใช้ขั้นคู่ 2 ไมเนอร์ ในทำนองที่กล่าวถึง Erlikönig (ห้องที่ 46-47,77) และในประโยคสุดท้ายที่เด็กน้อยร้องออกมาในห้องที่ 124 และห้อง 128 ก็ใช้การขึ้นต้นด้วยขั้นคู่ 2 ไมเนอร์ ให้ความรู้สึกถึงอิทธิพลของ The Erlking และการถูกครอบงำให้หวาดกลัวอย่างที่สุด

3. การใช้ขั้นคู่ 2 ไมเนอร์ (the minor second) ปรากฏในบทสรุปสุดท้ายของบทร้อง ในห้องที่ 147 ตรงกับคำว่า “War tot” ซึ่งแปลว่า การตาย ในจุดนี้สื่อให้เห็นได้ชัดเจนว่า ซูเบิร์ต ต้องการผูกบทบาทของ The Erlking ให้เกี่ยวโยงกับความตายของเด็กชายอย่างเป็นนัยยะ

ตัวอย่างที่ 10 การใช้ขั้นคู่ 2 ไมเนอร์ ตรงกับคำว่า “War tot” ซึ่งแปลว่า การตาย

นอกจากการวิเคราะห์ท่อนต่าง ๆ ตามบทบาทของตัวละครในบทกวีแล้ว ยังมีรายละเอียดที่น่าสนใจในส่วนต่าง ๆ เช่น

- ในห้องที่ 81 บทบาทพ่อ (the Father) ร้องท่วงทำนองที่เป็นลักษณะบางส่วนเป็นเมเจอร์คีย์ บางส่วนเป็นไมเนอร์คีย์ ให้ความรู้สึกได้ว่าบทบาทพ่อนั้นเริ่มที่จะหวั่นไหวหรือรู้สึกอะไรบางอย่างที่ไม่ปกติกับสิ่งที่ได้ยินจากปากลูกชายร้องบอก

- เมื่อเปรียบเทียบทำนองบทร้องของบทเด็กชาย (The son) หลังจากได้ยินคำชักชวนของ The Erlking ลักษณะทำนองที่ร้องเรียกพ่อด้วยความตระหนก จะเหมือนกันทั้ง 3 ครั้งแต่เราจะพบว่า ในแต่ละครั้งที่เด็กน้อยร้องออกมาจะอยู่ในคีย์ที่สูงขึ้นไปเสมอ เราสามารถเปรียบเทียบในห้องที่ 73 ห้องที่ 98 และห้องที่ 124 จะเห็นได้ชัดเจนว่าทำนองที่เด็กน้อยร้องออกมานั้นเป็นทำนองที่เหมือนเดิมหากแต่มีการเปลี่ยนคีย์ที่สูงขึ้นและจะร้องในคีย์ที่สูงที่สุดในการร้องครั้งที่ 3 (ห้องที่ 124 เป็นต้นไป)

ร้องครั้งที่ 1 ห้องที่ 73 อยู่ในคีย์ G minor

ตัวอย่างที่ 11 อยู่ในคีย์ G minor

ร้องครั้งที่ 2 ห้องที่ 98 อยู่ในคีย์ A minor

ตัวอย่างที่ 12 อยู่ในคีย์ A minor

ร้องครั้งที่ 3 ห้องที่ 124 อยู่ในคีย์ Bb minor
ตัวอย่างที่ 13 อยู่ในคีย์ Bb minor ซึ่งเสียงร้องสูงที่สุด

การเปลี่ยนคีย์ในทำนองของเด็กน้อยให้สูงขึ้นทุกครั้งที่ได้แก่น้อยร้องโต้ตอบกับพ่อ นั้น สร้างอารมณ์ความรู้สึกหวาดกลัวที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละครั้ง และทำให้บทเพลงมีความเข้มข้นทางอารมณ์ที่กดดัน (Tension) ได้อย่างน่าสนใจ

ในบทร้องของพ่อ (The father) ในห้องที่ 106 มีความน่าสนใจ จากที่ได้กล่าวมาในตอนต้นแล้วว่า บทร้องของพ่อนั้นจะร้องอยู่ในคีย์เมเจอร์และไมเนอร์ตามความรู้สึกหวาดกลัวต่อสถานการณ์ที่ค่อย ๆ พัฒนาความกลัวขึ้นมาในใจ ซูเปอร์จัดสรรให้ช่วงแรก พ่อนั้นร้องในคีย์เมเจอร์เพราะยังไม่รู้สึกหวาดหวั่นกับสถานการณ์ของลูกเท่าไรนัก แต่หลังจากได้ยินสิ่งที่เด็กน้อยบอกกล่าวมากขึ้น บทร้องของพ่อเริ่มที่จะแสดงความตื่นตระหนกออกมาจากการใช้ทำนองในคีย์ไมเนอร์ที่ปะปนเข้ามาบ้าง จนถึงห้องที่ 106 ซึ่งเป็นบทร้องสุดท้ายของพ่อที่ร้องขึ้น ในช่วงนี้เองทำนองร้องกลับอยู่ในคีย์ไมเนอร์ทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นอารมณ์หวาดระแวงหรือความกลัวที่เข้าครอบงำพ่ออย่างเต็มที่ แม้ว่าบทร้องนั้นจะยังเป็นการลอบประโลมลูกว่าสิ่งที่ลูกเห็นนั้นเป็นเพียงแค่ต้นหลิวสีเทาที่เคลื่อนไหวเท่านั้น แต่ลึก ๆ แล้วในสถานการณ์นั้นทำให้สามารถตีความได้ว่าพ่อนั้นรู้สึกถึงความผิดปกติบางอย่างได้อย่างชัดเจน ซึ่งอาจตีความได้สองประเด็น

ประเด็นที่หนึ่ง ความรู้สึกวิตกกังวลอย่างมากเนื่องจากลูกชายมีอาการเพ้อพูดในสิ่งที่ไม่จริง ซึ่งในประเด็นนี้ตีความไปในทางที่ว่า ความเป็นพ่อที่ห่วงลูกชายที่ไม่สบายหนักและมีอาการเพ้อจนน่าเป็นห่วงอย่างมาก การร้องจึงอยู่ในคีย์ไมเนอร์ ที่แสดงถึงความรู้สึกกังวลต่ออาการของลูกน้อย

ประเด็นที่สอง เป็นความรู้สึกที่สัมผัสได้ว่ามี ภูตผีปีศาจ หรือ The Erlking ปรากฏขึ้นให้เห็นจริงตามคำบอกของเด็กน้อย จึงร้องออกมาอยู่ในคีย์ไมเนอร์ด้วยความกลัวต่อภูตผีปีศาจ

ฉะนั้นจึงขึ้นอยู่กับการตีความของนักร้องที่จะสามารถเลือกตีความไปทางใดทางหนึ่ง หรืออาจจะรวมความรู้สึกทั้งสองทางเข้าไว้ด้วยกันก็เป็นได้

ตัวอย่างที่ 14 ทำนองร้องของพ่อกลับอยู่ในคีย์ไมเนอร์ทั้งหมด

จากห้องที่ 122 ในบทร้องครั้งสุดท้ายของ the Erlking มีความน่าสนใจในส่วนทำนองการร้องของ the Erlking ที่มีการลดระดับเสียงลงมาร้องโน้ตที่อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งตรงกับเนื้อร้องที่ว่า “so brauch ich Gewalt” แปลได้ว่า “ฉันคงต้องใช้กำลังบังคับเธอเสียแล้ว”

ตัวอย่างที่ 15 ทำนองการร้องของ the Erlking ที่มีการลดระดับเสียงลงมาร้องโน้ตที่อยู่ในระดับต่ำ

จากข้อสังเกตว่า โดยปกติบทบาท The Erlking จะมีช่วงเสียงในการร้องโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาโดยตลอดเกือบทั้งเพลง แต่ในห้องที่ 122-123 นี้ มีการกระโดดของโน้ตลงมาอยู่ในช่วงเสียงที่ต่ำ ทำให้โทนเสียงร้องมีความลึกและมีด (Dark tone) เพราะเป็นช่วงเสียงที่ต้องใช้การสะท้อนเสียงช่วงอก (Chest tone voice) ในการร้องโน้ตในช่วงนี้ ทำให้คำร้องในตอนนี้มีอารมณ์ราวกับว่า เป็นพลังอำนาจมืดในจิตใจ การข่มขู่ และเป็นการแสดงความโกรธ คล้ายกับการตะคอกออกมาอย่างดัง เพราะชูเบิร์ตเขียนระดับความดังมาก Fortississimo (fff) กำกับไว้เป็น Dynamic ในคำสุดท้ายด้วย

ในห้องที่ 124 ทำนองในส่วนของเด็กน้อยที่ ร้องออกมาด้วยความหวาดกลัวอย่างสุดขีด ด้วยทำนองที่มีการเปลี่ยนคีย์ให้อยู่ในช่วงเสียงสูงที่สุดราวกับเป็นการกรีดร้องบอกแก่ผู้เป็นพ่อว่า "Mein Vater, mein Vater, jetzt faßt er mich an! Erkönig hat mir ein Leids getan!" มีใจความว่า “พ่อจ๋า พ่อช่วยด้วย เอิลฟ์คิงจะเอาฉันไป! เขาทำร้ายฉัน!”

ตัวอย่างที่ 16 การเปลี่ยนคีย์ให้อยู่ในช่วงเสียงสูงที่สุด ราวกับเป็นการกรีดร้อง

ในท่อนนี้จะเห็นได้ว่า เป็นท่อนที่มีความรู้สึกตึงเครียดทั้งในสถานการณ์เรื่องราวตัวของดนตรีและเสียงร้องเอง อันเกิดจากการเคลื่อนคีย์ที่สูงขึ้นทำให้นักร้องใช้เสียงสูงขึ้นซึ่งจะมาพร้อมกับพลังการร้องที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน ประกอบกับเรื่องราวดำเนินมาจนถึงจุดสูงสุดของความขัดแย้งระหว่างเด็กน้อยและ The Erlking ทำให้ท่อนนี้ถือเป็นจุดสูงสุดของเพลง (Climax)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการเปลี่ยนคีย์ (Modulation) ของบทบาท The Erlking และ the Son

	The Erlking	The Son
บทร้องครั้งที่ 1	Bb ห้องที่-58 72	G minor ห้องที่-72 79
บทร้องครั้งที่ 2	C ห้องที่ 96-87	A minor ห้องที่ 98-104
บทร้องครั้งที่ 3	E b ห้องที่ 123-117	B b minor ห้องที่ 124-131

จากตารางนี้ถ้าเปรียบเทียบการเปลี่ยนคีย์ของตัวละครทั้งสองตัวจากครั้งที่ 1 เปลี่ยนไปสู่คีย์ในครั้งที่ 2 จะเห็นว่ามีความห่างระยะ 1 คีย์เต็มเท่ากัน (The Erlking จาก Bb ไป C) (The Son จาก G minor ไป A minor) แต่ในครั้งที่ 2 เปลี่ยนไปหาครั้งที่ 3 นั้น ระยะคีย์ของบท The Erlking จะมีความกว้างมากกว่าจาก C ไปคีย์ E b ซึ่งในบางตำราได้วิจารณ์ในเชิงสัญลักษณ์ว่าเป็นการแสดงอำนาจที่เหนือกว่า ใหญ่กว่า และครอบงำบทบาทเด็กชายได้ในที่สุด

จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนคีย์ตลอดทั้งบทเพลงในทิศทางเพิ่มสูงขึ้นทีละครั้งคีย์ มีผลให้บทเพลงถ่ายทอดความรู้สึกกดดัน และตึงเครียดได้อย่างน่าอัศจรรย์ (Chromatically rising harmonic modulation) ซึ่งสรุปออกมาได้ดังนี้

B ♭ Major (เริ่มห้องที่ 58) > B minor (เริ่มห้องที่ 72) > C major (เริ่มห้องที่ 87) > C # minor (เริ่มห้องที่ 97) > D minor (เริ่มห้องที่ 112) > E flat major (เริ่มห้องที่ 117)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย บทเพลงในรูปแบบ Art song นั้นมีรายละเอียดที่ลึกซึ้ง ทั้งในทางองค์ประกอบของดนตรี และองค์ประกอบของบทกวีที่เป็นเนื้อร้อง ฉะนั้นนอกจากผู้แสดงการขับร้องต้องศึกษาองค์ประกอบและรายละเอียดต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งแล้วยังจำเป็นที่จะต้อง จัดสรรเวลาสำหรับการฝึกซ้อมให้เหมาะสมและเพียงพอ ทั้งการหัดออกเสียงคำเยอรมันให้ถูกต้องไหลลื่นตามทำนองเพลงและสามารถแสดงออกทางความรู้สึกของตัวละครออกมาอย่างชัดเจน การใช้เทคนิคการใช้เสียงที่แตกต่างกันในแต่ละตัวละคร เพื่อให้ผู้ชมเห็นความแตกต่างว่าตัวละครใดกำลังร้องอยู่ก็เป็นเรื่องที่ต้องฝึกซ้อมให้เสียงร้องมีความแตกต่างชัดเจน อีกทั้งการทำความเข้าใจและฝึกซ้อมร่วมกับนักเปียโนก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้เขียนเองให้ความสำคัญและใช้เวลาในการทำความเข้าใจบทเพลงร่วมกับนักเปียโนเป็นเวลานานมากในแต่ละเพลง นั่นก็เพราะบทเพลงประเภทนี้ พาร์ทของเปียโนนั้นถือเป็นบทบาทตัวละครตัวหนึ่งด้วยเช่นกัน ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างมากที่นักเปียโนจะต้องเข้าใจเพลงอย่างลึกซึ้งพอ ๆ กับนักร้องเลยทีเดียว การแสดงเพลงในรูปแบบ Art song นั้นถือเป็นการแสดงคู่ของนักร้องและนักเปียโน มิใช่การแสดงเดี่ยว ฉะนั้นรูปแบบการแสดงจะต้องนำเสนอการทำงานที่สอดคล้องกันอย่างลงตัวของนักร้องและนักเปียโน เพื่อให้ผลงานออกมาสมบูรณ์แบบที่สุด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ณัชชา พันธุ์เจริญ. 2553. *ทฤษฎีดนตรี*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____. 2552. *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เกศกะรัต.
- _____. 2552. *สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เกศกะรัต.
- ศศิ พงศ์สรายุทธ. 2553. *ดนตรีตะวันตกยุคบาโรกและยุคคลาสสิก*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชแสง ศุขะวัฒนะ. 2554. *ดนตรีปริทรรศน์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวี มุขระโกษา. 2551. *นักดนตรีเอกของโลก เล่มที่ 1*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์.

ภาษาอังกฤษ

- Jesse Rathgeber. 2012. *Der Erlkönig, D. 328, (Op. 1) by F. Schubert: Historical Background, Theoretical Analysis, and Lesson*. Northwestern University.
- Mary Eileen McDaniel. 1973. *Dramatic Expression in Thirty Musical Settings of Goethe's "Der Erlkonig"*. Master's Thesis. the Graduate Council of the North Texas State University.
- David Bennett Thomas. And Dr. Donald Chittum. 2012. *Harmonic Analysis Schubert's Der Erlkönig*. Philadelphia: The University of Arts.